

EDITURA PARALELA 45

frontiere
de
comunicaj

Redactare: Ilinca Mare
Tehnoredactare: Mihail Vlad
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Laurențiu Midvichi

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VLIET OLOOMI, AZAREEN van der

Spuneți-mi Zebra / Azareen van der Vliet Oloomi ; trad. din lb. engleză

de Alexandra Turcu. - Pitești : Paralela 45, 2019

ISBN 978-973-47-2913-5

I. Turcu, Alexandra (trad.)

82

Call Me Zebra

Azareen Van der Vliet Oloomi

Ilustrații de Murphy Chang

Copyright © Azareen Van der Vliet Oloomi, 2018

First published by Houghton Mifflin Harcourt

Translation rights arranged by Graal Sp. z o.o. and MacKenzie Wolf

All rights reserved.

Copyright © Editura Paralela 45, 2019

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar
conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.

www.edituraparelela45.ro

AZAREEN VAN der VLIET OLOOMI

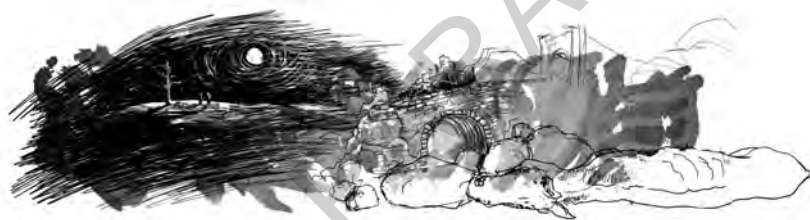
Spuneți-mi Zebra

Traducere din limba engleză și note de
Alexandra Turcu

Editura Paralela 45

PROLOG

Povestea originilor mele nefaste

EDITURA PARALELA 45

Literați, învățăcei, elitiști, vouă, tuturor rozătoarelor – vă spun asta: eu, Zebra, născută Bibi Abbas Abbas Hosseini într-o zi caniculară din august 1982, sunt descendenta unei lungi linii de oameni autodidacți care și-au părăsit în mod repetat capitala, Teheran, unde sângele a fost spălat cu sânge timp de sute de ani, pentru a se refugia în Nowshahr, în regiunile molatice și umede din Mazandaran. Acolo, împrejmuiți de pantele verzi și accidentate ale Munților Elborz și înconjurați de câmpurile întinse de orez, bumbac și ceai, strămoșii mei au urmat calea minții.

Acolo m-am născut și eu și mi-am trăit prima parte din viață.

Tata, Abbas Abbas Hosseini, traducător multilingv de opere majore și minore de literatură, bărbat cu o mustață groasă, aranjată după cea a lui Nietzsche – s-a ocupat de educația mea. M-a învățat spaniolă, italiană, catalană, ebraică, turcă, engleză, farsi, franceză, germană. Am fost educată să cunosc limbile celor opreși și ale opresorilor, pentru că, în opinia tatei și a tatălui tatălui meu și a tatălui de dinainte, roțile istoriei se învârt mereu și nu se știe niciodată cine va conduce pe cine mai târziu. Am ales limbile așa cum unii își aleg virusii. Eram înarmată cu literatură.

Ca familie, ne aflăm în posesia unei mari cantități de inteligență – un fel de supraintelect – dar am apărut în lumea asta, unul după celălalt, în era în care Nietzsche a spus, și a și rămas faimos pentru asta, că Dumnezeu a murit. Credem că moartea

este motivul pentru care am fost mereu înșelați când a venit vorba de noroc. Suntem nenorociți de soartă, destinați să rătăcim într-un exil perpetuu de-a lungul unei lumi ostile față de inteligența noastră. De fapt, posesia unui intelect agil, cu nuanțe literare, nu a făcut decât să ne înrăutățească soarta. Dar asta știm și asta avem. Suntem convinși că, în loc de sânge, în venele noastre curge cerneală.

Tata a fost educat de trei generații de filosofi, poeți și pictori autodidacți: tatăl lui, Dalir Abbas Hosseini; bunicul lui, Arman Abbas Hosseini; străbunicul lui, Shams Abbas Hosseini. Emblema familiei, inspirată din sigiliile sumeriene din vremurile apuse, constă într-un cilindru de ceară gravat cu trei de A, care sunt înscrise într-un cerc; A-urile vin de la rolurile noastre cele mai prețuite, enumerate aici în ordinea importanței: Autodidacți, Anarhiști, Atei. Următorul motto este gravat sub cilindru: *În această lume falsă, ne apărăm viețile cu propriile morți.*

Motto-ul apare și în partea de jos a unei naturi moarte cu o rață sălbatică atârnată într-un ștreang, pictată de stră-străbunicul meu, Shams Abbas Hosseini, în urma eșecului Revoluției Constituționale din Iran, de la turnura secolului douăzeci. La terminarea picturii, a arătat cu bastonul înspre aceasta, aproape ciomăgind fața raței cu vârful și, cu vocea sfârșită de deziluzie și fumegând de furie simultan, a declarat fiului său, străbunicului meu, Arman Abbas Hosseini: „Moartea e pe drum, dar noi, literații, vom rămâne la fel de zemoși ca rața asta sălbatică!“

Momentul ăsta aparent futil a marcat începutul lungii noastre călătorii înspre nimic, în abisurile abrupte ale universului ăstuia de doi bani. Generație după generație, corpurile noastre au fost îmbrăcate cu praful morții. Inimile noastre au fost stinse, viețile noastre, demolate. Suntem epuizați, niște schelete ambulante, dezmembrați. Dar credem că este de datoria noastră să răzvim împotriva unei lumi decise să îi elimine pe acei câțiva care îndrăznesc să încolțească în bălegarul colectiv de oameni

degenerați. Aici apar și eu în peisaj. Eu – împietrită și uimită de magnitudinea întunericului ce ne înconjoară – sunt ultima dintr-o lungă linie de gânditori curajoși.

La nașterea mea, pe cinci august 1982 și la fiecare aniversare în toți anii ce au urmat, ca un ritual de trecere, tatăl meu, Abbas Abbas Hosseini, îmi șoptea un monolog intitulat „Un manifest al timpului istoric și filosofia corectată a istoriei iraniene: un secret al Hosseinilor“ în ureche. Îl includ aici, transcris *verbatim* din memorie:

Copil fără noroc, îți dăruiesc lunga și scurta noastră țară tulburată, Iran: Presupusul Pământ al Arienilor.

În 550 î. Hr., Cyrus cel Mare, Regele celor patru colțuri ale lumii, om brav și mărinimos, și-a început campania militară în Regatul lui Anshan din Persia, aproape de golf, situl faimoaselor ruine de la Persepolis, ca să îi cucerească pe mezi, pe lidieni și pe babilonieni. Darius și Xeres cel Mare, cei mai faimoși succesori ai săi, au continuat să ridice imperiul larg pe care tatăl lor îl începuse prin luarea pașnică în stăpânire a popoarelor vecine. Dar, așa cum faptele sunt depășite de alte fapte, toți conducătorii mari sunt eclipsați de competitorii lor invidioși. Caută lumea în lung și-n lat; nicăieri nu se duce lipsă de tirani, toți antrenați de experți pentru a adulmea prada slabă. În cele din urmă, linia de descendenți conducători ai lui Cyrus cel Mare a ajuns la un final odată cu Alexandru cel Mare, un tânăr viril, a cărui moștenire a fost la rândul său eclipsată de o lungă linie de noi cuceritori, fiecare dintre ei trăgând plăcere din molozul dinastiilor trecute.

Fiecare dintre noi, cei din Iran, suntem niște ființe hibride, cel mai bine descrise ca niște reziduuri ale amestecului format din imperiile căzute. Dacă ar fi să te uiți la noi ca la un grup, ai vedea o națiune limbută și tulbure.

NEW YORK

Povestea morții și înmormântării tatei
și a formării consecvente a minților
mele multiple și neregulate

După ce am părăsit Van, tata, Abbas Abbas Hosseini, și cu mine am petrecut ani întregi mișcându-ne pe suprafața pământului în căutarea unui loc unde să putem gândi. Eram ca limacșii care ies după o ploaie torențială: urâți, bătuți de vânturi, deposezați, refuzul lumii. Asta-i viața. Nu contează de câte ori ai încerca să replantezi un copac dezdăcinat, pare că el va eșua mereu să rămână în pământ. Exilul nu întrece niciodată istoria. Astea sunt consecințele când ești născut fără noroc într-o lume neospitalieră. E un vers din Baudelaire care rezumă destul de bine asta: *Il me semble que je serais toujours bien là où je ne suis pas*. Am întâlnit același vers, scris în cuvintele lui Paul Auster, după ce ne-am stabilit în nefericita Lume Nouă: *Mi se pare că voi fi mereu fericit într-un loc în care nu sunt*. Părea așa de profetic atunci.

Odată ce am reușit în sfârșit să ajungem în așa-zisa Lume Nouă, mulți ani trecuseră de la moartea mamei, de la sfâșietoarea noastră fugă din Iran – o eliberare care ne-a înfrigorat oasele și ne-a lăsat mâinile în permanență reci. Din acel moment, mi-am menținut temperatura unui cadavru. Sub spectrul durerii, am trecut prin Turcia și, după o serie de digresiuni planificate ca să reînnoim sau să falsificăm un act sau altul, am ajuns în Barcelona, Orașul Bombelor. Acolo, tata spera să întâlnească alți Autodidați, Anarhiști, Atei. Dar evenimentele nu se desfășoară așa cum ne imaginăm. Barcelona, precaută, uzată de anii de opresiune în care a fost făcută obiectul capriciilor puerile ale

Generalului Franco – acel despot holbat – ne-a dezamăgit și în curând ne-am găsit din nou pe drum.

Din când în când, în timpul călătoriei noastre lungi, părea că am făcut progrese cu salturi și sărituri. Ne mișcam cu viteza luminii peste bucăți uriașe din universul ăsta inegal, apoi, dintr-odată, fără suflare și epuizați, nu mai eram în stare să continuăm și ne mișcam înapoi din nou. Calea pe care am luat-o se împăturea, sărea înapoi ca și cum ne-ar fi condus înspre aceeași informație pe care am fost prea nerăbdători ca să o descoperim de prima dată. Alergam înapoi panicați ca să descoperim că nu era nimic acolo. Acel sentiment că am uitat ceva – bântuitoarele efecte târzii ale unei pierderi nedigerabile – ne-a transformat pe amândoi în niște ființe pe de-a-ntregul neinteligibile. Nu știu cât am stat în fiecare loc. Am plutit în și afară din lumină. M-am simțit adesea înstrăinată de mine însămi și, chiar și când nu eram, nu aveam habar cum am ajuns să fim oriunde ne-am fi aflat. Încă nu știu. Tot ce știu e că în momentul în care am ajuns în Barcelona, eram cu doi ani mai în vârstă decât când am plecat prima dată din Iran. Trei ani mai târziu, eram în New York – fără speranță, dezorientați, înfomețați.

Cumva s-a dus mai bine de o decadă. Acum, la douăzeci și doi de ani, încă ard de furie, durere și confuzie din cauza căii abrupte a trecutului meu. Am întors spatele mănăstirilor și m-am uitat peste râu. Cuxa, Bonnefort, Saint-Guilhem și Trie erau în spatele meu, toate separate clinic de abațiile franceze medievale și rearanjate aici, într-un tot artificial. Hudsonul era dedesubtul meu: verde, cu serpentine, târându-se leneș pe lângă mine. M-am așezat pe o bancă să am o vedere limpede. Ceața se cățara pe laturile parcului Fort Tryon. Suspendat peste apă, prins în lumina străvezie a iernii, podul George Washington arăta ca o plasă gigantică de țânțari. Era o zi umedă și mohorâtă.

Tata era în apartamentul nostru din Inwood, zăcând letargic pe salteaua lui, aproape de moarte. În curând va trebui să-l

îngrop, așa cum am îngropat-o și pe mama. Va trebui să-i cobor corpul în pământ. Nu voi mai avea pe nimeni de iubit. Stând pe banca aceea, privind ceața ridicându-se peste râu, mă gândeam, au trecut ani buni de când am părăsit Iranul. Am rămas acolo, tânjind după cele mai banale lucruri: smochine, rodii, hortensii, curmali, păsările paradisului. Apoi, mi-am zis, ajunge: Nu are nici un rost să plâng după o țară cu o mie de capete, o țară care se schimbă mereu, care ne-a devenit irecognoscibilă.

Am coborât de pe bancă și m-am plimbat pe lângă gardul care se întindea de-a lungul parcului. M-am aplecat peste margine. Puteam să aud râul dedesubt – suș, suș, suș. Apă curgătoare scotea același sunet ca propozițiile scrise de ingenoșii mei strămoși pe când se roteau în jurul abisului infinit al minții. Nu mai puteam să văd; ceața acoperea totul. În schimb, m-am uitat înăuntrul meu. Am văzut metri pătrați de conștiință decimați de lacuna exilului. M-am simțit indignată, abuzată, pierdută.

M-am gândit să sar în râu. Nu voiam să supraviețuiesc morții tatei. Apoi mi-am zis: nu. Sunt necruțătoare, combativă, la fel de bună ca orice altă ființă umană ca să arunc dintr-o parte în alta praful adunat pe pământul ăsta nefericit. Și dacă ar fi să mă omor, de ce aș face-o aici? M-am uitat în jur. Am zis, „Niciodată“. Dacă e să mor, m-am gândit, să fie printre frați înstrăinați. La cât de oropsită eram, nu aș fi putut niciodată să sar de pe marginea acestei Lumi Noi, tărâmului ăsta al hoșilor, cu spatele la o conglomerare de mănăstiri care au fost demontate de la adevăratele biserici franceze și reasamblate aici. Ca și cum Lumea Veche ar fi fost un mausoleu. Ce ridicolă lipsă de perspectivă.

Am defilat afară din parc cu o nouă hotărâre. Era timpul să îl verific pe tata. El abia mai ieșea din apartament, un studio la etajul patru, infestat de șobolani, închiriat, pe care l-am divizat în două camere cu ajutorul unei biblioteci. Ca mulți alți exilați, am călătorit în jurul lumii, murind și înviind de-a lungul drumului. Dar acum, mi-am amintit mie însămi, ca să mă